

Міністерство освіти і науки України
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**72-ої наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету,
присвяченої 90-річчю
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

Том 2

21 квітня – 15 травня 2020 р.

Полтава 2020

РЕГУЛЮЮЧА РОЛЬ ПОДАТКІВ В НАДЗВИЧАЙНИХ УМОВАХ

Податкова система країни - один з головних інструментів формування та реалізації економічної політики держави. Сьогодні у надзвичайних умовах є нагальна необхідність серйозно поставитись до глибинного розуміння регулюючої функції податків та її активного використання.

Податки повинні доповнювати один одного, втілювати в життя обидві свої функції – фіскальну і регулюючу. Система оподаткування має бути сформована таким чином, щоб фіскальна функція давала можливість забезпечити гарантоване і стабільне надходження коштів до бюджету, регулююча – забезпечувала можливість впливу податків на всі сфери економічного розвитку країни. При цьому, треба зазначити, що фіскальна функція буде забезпечена в певній мірі навіть при мінімальних ставках, механізм реалізації регулюючої функції набагато складніший.

Зважаючи на це можна зазначити, що існують оптимальні співвідношення фіскально зорієнтованих та регулюючих податків. Найбільш фіскальними є непрямі податки, податки на майно, землю, прибуткові податки з фізичних осіб. Але й вони можуть слугувати потужним регулятором ціноутворення, що веде до неодмінної зміни співвідношення попиту і пропозиції на ринку.

Особливо актуальною є регулятивна здатність податків в умовах економічної кризи, а саме сьогодні, коли треба думати наперед про посткарантинну економічну ситуацію у світі і в Україні.

Саме гнучке використання різних форм оподаткування може допомогти знизити наслідки кризи, допомогти відрегулювати певні економічні співвідношення. Більшість країн світу вже застосовують заходи щодо пом'якшення нищівного удару, який нанесено світовій та національній економіці реаліями 2020 року.

Уряд США пропонує звільнити громадян від сплати ПДФО до кінця 2020 року, на три місяці відтермінувати сплату податків для малого та середнього бізнесу, застосувати 0% ставку до їх payroll tax (внески на соцстрахування та медицину, по 6,2% +1,45% з працівників та роботодавців, всього [5]. Данія, Китай, Італія та інші країни планують частково скасувати ПДВ, надати податкові канікули більшості виробників, Британія знизить податки і виділить кредити малому бізнесу, у Франції підприємці можуть отримати відстрочку при сплаті податків і зборів до соціальних фондів [5].

Україна приєдналася до цього списку: 17 березня Верховна Рада України ухвалила законопроект №3220, який надав бізнесу низку преференцій. Платникам єдиного податку підвищено ліміти річного доходу. За результатами 2020 року суми коштів для надання медичної допомоги хворим, які добровільно перераховані відповідним організаціям під час карантину, включаються до податкової знижки у повному обсязі без урахування обмежень, визначених підпунктом 166.3.2 пункту 166.3 статті 166 ПКУ. Від оподаткування ПДВ звільняються операції з ввезення на митну територію України та/або з постачання на митній території України товарів, необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусу, перелік таких операцій визначається Кабінетом Міністрів України.

Таке звільнення застосовується для операцій, здійснених з 17 березня 2020 року. У 2020 році не будуть застосовуватися коригування, встановлені п.п. 140.5.9 ПКУ щодо збільшення фінансового результату стосовно сум коштів або вартості лікарських засобів для надання допомоги хворим, які будуть добровільно перераховані відповідним організаціям. Також є певні зміни у акцизному оподаткуванні та адмініструванні екологічного податку [1,6].

Всі ці заходи цілком необхідні, але у далекій перспективі треба звернутися до можливостей податкового регулювання у довгостроковій перспективі.

У якості радикального кроку можна було б розглянути застосування регресивної ставки оподаткування для деяких податків, або окремих категорій платників. Наприклад, існує достатній позитивний досвід регресивної ставки для нарахування соціальних внесків, прив'язаних до фонду оплати праці, коли збільшення виплат найманим працівникам дозволяє зменшити роботодавцю відрахування до соціальних фондів. Можливе застосування регресивних ставок для представників малого і середнього бізнесу.

Література

- 1. Податковий кодекс України. № 2755–VI м. Київ, 2 грудня 2010 року (із змінами і доповненнями)*
- 2. Якушик І.Д., Литвиненко Я.В. Податкові системи зарубіжних країн: Довідник.ю / І.Д. Якушик, Я.В. Литвиненко – К «МП – Леся», 2004. – 48- с.*
- 3. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України – www.sta.gov.ua*
- 4. 2014 European VAT Rates. – Режим доступу: www.tmf-vat.com/latest-european-vat-rates*
- 5. <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/03/18/658216/>*
- 6. <https://mind.ua/openmind/20209470-koronavirus-vs-biznes-shcho-tam-iz-podatkami>*